

Чкан І.О.

к.е.н., доц. кафедри фінансів і кредиту

Арабаджийський О.І.

Таврійський державний агротехнологічний університет

м. Мелітополь, Україна

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Система охорони здоров'я в Україні перебуває на стадії реформування вже багато років. Завершити процес реформування стримує постійний дефіцит бюджету, несприятливий інвестиційний клімат в країні, в тому числі і в галузі охорони здоров'я, внутрішні протиріччя соціально-економічного розвитку держави тощо.

Важливим елементом системи страхової медицини є медичне страхування, в якому перетинаються інтереси не лише страховиків, страхувальників і застрахованих осіб, а й держави, яка виконує в цій сфері соціальну функцію. Це викладене в Конституції України. В статі 49 зазначено, що кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [1]. Звідси, проголошені соціальні пріоритети держави є актуальними та повинні виконуватися завжди і в будь-який час, особливо в період економічної кризи.

Загалом медичне страхування — це система відносин в галузі охорони здоров'я, що полягає у гарантуванні громадянам (застрахованим особам) при виникненні страхового випадку оплати вартості медичної допомоги. Стаття 49 Конституції України поряд з закріпленням гарантії на надання безоплатної медичної допомоги у державних і комунальних закладах охорони здоров'я містить й інші норми, зокрема про право кожного на охорону здоров'я, медичне страхування, обов'язок держави створювати умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування, сприяти розвитку лікувальних закладів усіх форм власності тощо [1].

Медичне страхування може проводитися в обов'язковій і добровільній формах. Вибір форми медичного страхування в кожній країні залежить від конкретних економічних і культурно-історичних умов, від особливостей демографічних і соціальних показників, рівня захворюваності та інших факторів, які характеризують загальний стан здоров'я і рівень медичного обслуговування. На сьогодні в Україні існує добровільна форма, яка ще тільки набирає популярності, обов'язкова — лише на стадії

розроблення (існує тільки в частині обов'язкових полісів зі страхування медичних витрат виїжджаючих за кордон).

Обов'язкове медичне страхування повинне базуватися на таких принципах: загальності, державності, некомерційності. Принцип загальності полягає в тому, що всі громадяни незалежно від статі, віку, стану здоров'я, місця проживання, рівня особистого доходу мають право на одержання медичних послуг. Принцип державності означає, що кошти обов'язкового медичного страхування — це державна власність. Держава забезпечує сталість системи обов'язкового медичного страхування і є безпосереднім страхувальником для непрацюючої частини населення (наприклад, пенсіонерів). Некомерційний характер обов'язкового медичного страхування базується на тому, що його здійснення і прибуток — це несумісні речі. Прибуток від проведення обов'язкового медичного страхування є джерелом поповнення фінансових резервів системи такого страхування і не може бути засобом збагачення [3].

Багато років в нашій країні точаться дискусії з приводу запровадження загальнообов'язкового медичного страхування, як частини соціального захисту громадян. Про це свідчить численна кількість проектів Закону України про обов'язкове медичне страхування, які так і залишилися на стадії розгляду.

Сьогодні остання редакція проекту Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування», також не є досконалим і має певні неточності. Зокрема, слід наголосити на тому, що далеко не всі види медичних послуг пропонується покривати за рахунок коштів фонду. Наприклад, не будуть покриватися наступні випадки: діагностика та лікування інфекційних хвороб; протитуберкульозна медична допомога; надання швидкої, невідкладної, виїзної екстреної медичної допомоги у разі аварій та катастроф; та інші. Обмеження переліку страхових випадків на практиці може призвести до неможливості отримання безкоштовної медичної допомоги багатьма верствами населення у ситуаціях, які є життєво важливими. Крім того, Проектом визначено, що страхові внески будуть встановлюватись у відсотках до сум фактичних витрат на оплату праці найманих працівників. Як наслідок, виникає питання, чи залежатиме обсяг медичних послуг від сплаченої суми страхового внеску і чи не призведе це до того, що велика кількість працівників зможе отримувати лише мінімальний пакет медичних послуг [2].

В Міністерстві охорони здоров'я України вважають передчасним введення системи загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування з огляду на економічну ситуацію в країні. Крім того виникає ще багато перешкод для його впровадження:

- недостатня законодавча база, яка потребує перегляду та внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я, Бюджетного кодексу України, інших законодавчих актів;

- необхідність створення відповідних контролюючих органів, як державних, так і незалежних об'єднань громадян, за повнотою виконання зобов'язань всіх учасників системи медичного страхування;
- недостатня економічна база, оскільки як правило, відрахування будуть здійснюватися тільки з фонду заробітної плати, не зачіпаючи інші джерела;
- необхідність кардинального реформування мережі лікувальних закладів і зміни моделі їх фінансування;
- можливість ухиляння платників від відрахувань, адже страхові платежі, сплачувані громадянами та юридичними особами, матимуть форму податку і, як наслідок, розвиток тіньового сектору;
- приватні страхові компанії не погодяться працювати в таких умовах фінансування системи охорони здоров'я України, а створення державної страхової компанії потребує значних фінансових ресурсів.
- підвищення вартості робочої сили і пов'язане із цим зниження конкурентоспроможності економіки держави.

В цілому обов'язкове медичне страхування як елемент системи соціального захисту населення повинна перебувати під контролем держави і характеризуватися безприбутковістю. Ця форма організації страхового фонду дасть змогу планувати медичну допомогу завдяки тому, що надходження коштів до страхового фонду характеризуватиметься стабільністю.

Література

1. Конституція України: за станом на 15 трав. 2015 р. / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> — Назва з екрану.
2. Медичне страхування в Україні [Електронний ресурс] // Платформа стратегічного судового захисту — Режим доступу: <http://precedent.in.ua/ru/index.php?id=1431362620> — Назва з екрану.
3. Поліщук Є. Медичне соціальне страхування: проблема системи потребує системного вирішення // Соціальне страхування. — 2008. — № 2 — С. 13–16.